

gadja. Egyéniségének szuggesztív hatása oly erős, hogy alig vonhatja ki magát alóla valaki; jellemképei, melyeket egyes művészekről rajzol, éles körvonalúak, a művészet és a műtárggyal szemben a megértés közvetlenségével áll. Lengyel Géza fordítása komoly, gondos és megértő írói munka. A kötet függelékül *Lyka* Károly ítéleteiben ért és az anyagot erős kézzel összefoglaló tanulmányt írt a magyar képrész történetéről. A kétkötetes nagy munkát a Révai-czég szép kiállításban, igen sok illusztrációval díszítve adta ki.

Tisza István emléke. A Kisfaludy-Társaság tavalyi november 7-iki ülését Tisza István emlékének szentelte. Az ünnepi ülés hatása alatt egy magát megnevezni nem akaró irodalombarát felajánlotta a társaságnak, hogy fedzi az ott felolvasott művek egy kötetben való kiadásának költségét. A kis kötet most jelent meg. *Szász* Károly írta bevezető szavait, *Beöthy* Zsolt elnöki megnyitója, *Kozma* Andor lendületes ódája, *Angyal* Dávid tanulmánya és *Végvári* három verse adják tartalmát a füzetnek, melynek elején ott láthatjuk Tisza István arczképét is.

Három szép kis könyv. Mindenkinél, a ki szereti a szép könyveket, örömet szerzett *Kner* Izidor gyomai kiadó vállalat három rendkívül finom művészi kiállítású könyvecskével. Mind a három *Király* György állította össze a régi magyar irodalom gyöngyeiből: az egyik legendákat tartalmaz a magyar kódexekből, a másik *Heltai* Gáspár történelmének javát adja, a harmadik különböző XVI. századi írók műveiből való anthológiát fony kedves koszorúba. Az összeválogatás gondos figyelem és megbecsülésre méltó hozzáértés munkája s a kis könyvek tartalmuknál fogva is alkalmasak arra, hogy régi irodalmunk iránt az érdeklődést fokeltesk. A kiállítás pedig olyan művészi, a melyet ritkán láttunk magyar könyvben. *Kozma* Lajos kiforrott, érett művészetének bélyegét viselik magukon a finom fametszetű illusztrációk, könyvdiszkek, rajzok. A nyomda pedig igen szép régies betűket, a régi könyvek módjára elrendezett igen stílusos szedést, nagyon gondos nyomást és szokatlanul szép, finom papírt adott hozzá.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Fajkürthy és kolthai *Kürthy* Emil, az Országgyűlési Napló ny. segédszerkesztője, ismert érdemes író, 73 éves korában Budapesten. *Kürthy* Emil a régibb magyar író- és hírlapíró-nemzedék egyik kiváló tagja volt. Előkelő családból származott, már fiatalon került a hírlapírásba, különféle lapokba igen sokat dolgozott, tárczákat, cikkeket írt, egy szindarabjával a Nemzeti Színházban szép sikert aratott. Ifjúsági irodalmunk úttörői közé tartozott, lapot szerkesztett az ifjúságnak, elbeszéléseket és regényeket írt, a külföldi irodalmak több remekművét lefordította. A *Vasárnapi Ujság*-nak is régi munkatársa volt, még néhány hónappal ezelőtt is volt alkalmunk cikket közölni tőle. Fia, *Kürthy* György, a Nemzeti Színház művésze és veje, *Magyar* Elek, a *Magyarország* felelős szerkesztője gyászolja. — *Páthy* Károly, a Ferencz József-rend lovagja, a kecskeméti állami polgári és elemi leányiskola ny. igazgatója, 71 éves korában, Kecskeméten. — *Rimabrezói* és malatnai *Malatinszky* György, volt országgyűlési képviselő, Heves vármegye törvényhatósági bizottságának a tagja, 79 éves korában, Budapesten. — *Szabó* Gyula székesszéki városi műszaki tanácsos, Budapesten. — *Bély* Mihály, a székesszéki tanítóknak testnevelési szakfelügyelő igazgatója, a Budapesti (Budai) Torna Egylet művezetője, Budapesten. — *Adler* Nándor dr. belgyógyász, fővárosi orvos, Stiller Bertalan professzornak hosszú időn át volt asszisztense, 56 éves korában, Budapesten. — *Solti* Reiner Károly ny. ezredes, 61 éves korában, Budapesten. — *Gurgély* Árpád, a Területvédő Liga sajtóosztályának tagja, hazaíás munkájának teljesítése közben, Budapesten. — *Sarlós* Zsigmond, a Magyar Általános Hitelbank igazgatója, 46 éves korában, Budapesten. — *Kis* László, 4-ik honvédegyalozredbeli zászlós, hétesztendei haditagság után a *Mainam* hadifogolyszállító hajón, 27 éves korában. — *Öz.* agyteleki *Bajonovics* Sándorné, szül. péchujfalusi *Péchy* Hermin, 77 éves korában, Eperjesen.

KÖZGAZDASÁG.

A Földhitelbank Részvénytársaság *Waldner* Gyula főrendházi tag elnöklésével tartott rendkívüli közgyűlésén *Puopera* Ferencz dr. vezérigazgató javaslatára elhatározta az alapítóknek 42 millió koronára való felemelését. Minden öt régi részvény egy új részvény átvételére jogosít 2500 korona áron. Az elővételi jog 1920 december 18-tól december 28-ig gyakorolható.

A *Hermes* Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság igazgatósága folyó hó 18-án

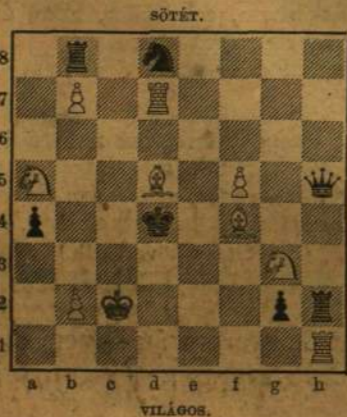
Ullmann Adolf báró elnöklete alatt tartott ülésében megállapította az 1918/19. és 1919/20. üzletekre kormányrendelet értelmében egyesítve felállított mérleget, mely megfelelő leírások és tartalékolások után 2.670.382-25 K tiszta nyereséget tüntet fel és elhatározta, hogy a legközelebb egybehívandó közgyűlésnek 6% illetve 10%, összesen részvényenként 32 K osztalék kifizetését fogja javaslatba hozni. Ugyancsak ezen közgyűlésen javasolni fogja az igazgatóság, hogy a részvénytársaság alapitókje 10 millió koronáról 30 millió koronára felemeltesk.

Neuchosz-féle Nasiczi Táunngyár és Gözfűrés R.-T. A *Rosenberg* Herman vezérigazgató által a Banque de Paris et des Pays Bas vezetése alatt álló elsőrangú külföldi pénzesporttal folytatott tárgyalások sikerrel befejeződtek. Ennek eredményeképp Genf székhellyel részvénytársaság alakult. A Nasiczi részvényesek minden részvényért két darab, egyenként 100 svájci frank névértékű és a budapesti tőzsdére is bevezetendő részvény fog ez év elején cserébe felajánlani. Az új részvények egy tekintélyes részét a mostani árfolyamot meghaladó áron a külföldi pénzesport veszi át, míg a fennmaradó részvény mennyiség legalább ugyanolyan áron külföldön lesz elhelyezendő. A tranzakció kereszttulvitelét a Hazai Bank R.-T. eszközöli.

A gróf Csáky László Praktalvi Vas- és Aczélgyár R.-T. most tartott rendkívüli közgyűlése elhatározta a vállalat alapitókjének 12.000.000 koronáról 20.000.000 koronára való felemelését. Az elővételi jog január hó 5-től 11-ig lesz 620 koronás áron 3:1 arányban a *Budapest-Lipótvárosi Takarékpénztár Rt.*-nél gyakorolható.

SAKKJÁTÉK.

3168. számú feladvány dr. Kovács Norbertől, Budapest. A „Vasárnapi Ujság” rejtvény pályázatán megdicséret pályamű.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

- A 3164. számú feladvány megfejtése. Kb3.
- A 3165. számú feladvány megfejtése. Hc3-d5.
- A 3166. számú feladvány megfejtése. He5-d3.
- A 3167. számú feladvány megfejtése. Vh2-g1.
- A 3168. számú feladvány megfejtése. b2-b4.

KÉPTALÁNY.

A *Vasárnapi Ujság* múlt évi 17-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *Pályul a szel; az idő már öszre jár; szebb hazába megy viganá a madár.*

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.
Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11.
Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

A főváros első és legrégebbi csipkettisztító, vegyisztító és kelmefestő gyári intézete. Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85.

Fiókák: II., Fő-utca 27. IV., Róka-út 6. Keresztmets-utca 14. V., Harmad-utca 4. VI., Teréz-körút 39. Andrássy-út 16. VIII., József-körút 2.

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és II. kibocsájtást, különlegeségeket is. SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.

KERESZTÉNY FORGALMI IRODA

Budapest, IX., Ráday-utca 16. Birtokokat, telkeket, házakat, villákat, üzleteket adunk-vevünk és közvetítünk. Bank- és értéktőzsdé bizományi ügyleteket köntünk és lebonyolítunk. Hirdetéseket gyűjtünk és terjesztünk. Kereskedelmi tudakozódó. Export-import.

KELETI J. BUDAPEST, IV. kerület, Koronaherczeg-utca 17.

Gyárt legkülönbözőbb békebeli kivitelben: műlábat, műszereket, sörkötőket, haskötőket, gummi-göröszharisnyákat stb. Dru választék az összes betegápolási gummiárukban és műszerekben.

Hamis fogakat Brilljánst Ékszert Platinát

legmagasabb napi áron veszi GROSS ANTAL BUDAPEST VIII., József-körút 23. telemelet

Pálinkafőzőüstök

lekvárlőző és mosóüstök vörösrészből és vashéj, ónra és horganyra, továbbá sárgarézmarzak gyári áron, nagy választékban. Fa és szén őrlési megakartás céljából ffrandor előfűtők és gyorsforralók. Kókarcmarzsalók és darálók. Répa- és szeszkavagók, vasboronák. Kiválóan szel ékek vastaligával legprímabb minőségű rézgázok, rafna, kőpor, rézkőpor és kőnap rakláról azon rész- és szerszámgyár, nál hapható: Szontagh Pál Budapest, IX., Üllői-út 19.

Keltetőgépeket minden nagyságban, csőhengeleket, csontdarálógépeket, tömőgépeket

és az okozó háromtényezősűtőshes szükségességes felszerelésű tárgyakat szállítja a leg- regibb szakasz NICKERL ÉS TÁRSA Részvénytársaság Budapest, V., Vilmos császár-út 52. szám. Kérje a 34. számú árjegyzéket 5— K bélyeg beküldése ellenében.

JÓ PAJTÁS

BENEDEK ELEK GYERMEKUJSÁGA

a szívet-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok való- ságos kincsesháza.

Rendes munkatársai: *Endrődi* Sándor, *Váradi* Antal, *Vargha* Gyula, *Lampérth* Géza, *Kürthy* Emil, *Avar* Gyula, *Feleki* Sándor, *Mihályffy* Gyula, *Fái* Lenke, *Berényi* Lászlóné, *Tábori* Kornél, *Kozma* Imre, *Csanády* Sándor, *Székely* Nándor, *Benedek* János stb.

Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.

Előfizetési ára negyedévre 25 korona. Egyes szám ára öt korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

Hirdessen

lapunkban és tőkeje gyarapszik!

2. SZÁM. 1921. (68. ÉVFOLYAM.) Szerkesztő HOITSY PÁL. BUDAPEST, JANUÁR HÓ 23. Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. Előfizetési ára: a január—márciusi évfolyamra 50 korona. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 10 korona. Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg- állapított viteldíj is csatolandó.

AZ ELSZAKÍTOTT ORSZÁGRÉSZEK SZOBRAINAK LELEPLEZÉSE BUDAPESTEN JANUÁR 16-ÁN

MAGYAR ILIÁSZ

REGÉNY A VÉGEKRŐL. — IRTA RÁKOSI VIKTOR.

(Folytatás.)

— Jónapot! Ugy-e ön a helybeli tanító. Mindenféle jó hírt hallottam és azért elhatároztam, hogy meglátogatom. Micsoda dolog az, hogy nem jött el hozzánk bemutatkozni?

— Oh, kegyelmes uram, hogy merészelttem volna betolakodni...

— Először nem vagyok kegyelmes úr, ez a cím a Jób fiának dukál, a ki titkos tanácsos. Az én czímem méltóságos úr, de jobban szeretem, ha egyszerűen báró úrnak titulálnak. Mit beszél itt toladásról? Jegyezze meg, tisztelt barátom, hogy az illendőség úgy hozta volna magával, hogy engem meglátogasson... Kérem, ne mentesse magát, tudom, hogy maga kálmánista és székel, és mind a két minőségében vastagnyakú, esőkönyös és büszke. Fogadni mernék, hogy régebb nemesnek tartja magát, mint a Sztrégovayak... Ne szóljon közbe, tisztelt barátom... Meg vagyok győződve, hogy a kutyabőrét egyenesen Attilától származtatja. Ilyenek ezek a székel.

Egyszerre elakadt a szóáradat, mert észrevette az asztalon a sakkfigurákat.

— Micsoda, maga sakkozik? Na, ennek igazán örvendek, mert magam is nagy művelője vagyok ennek a kiváló szellemi tornának. Ebben is különb, mint az én felsősztrégovai tanítóm, a ki nyáron kuglizásnak, télen pedig alsózásnak él. Sakkoztak?

— Nem, méltóságos uram, hanem Szücs tanító kollégámmal ennek a német sakközölynek a rébuszait fejtettük meg.

— Micsoda? Tisztelt barátom, ez nekem újabb meglepetés. Maga külföldi sakklapot járát? Hiszen maga akkor nagyon komoly sakkista, talán mester is?

— Kolozsvári diák koromban tagja voltam az ottani sakk-körnek és alkalmam volt kitűnő sakkistákkal játszani. Maróczy mesterrel is többször vetélkedtem és ő eléggé meg volt velem elégedve.

— Lám, lám, mi bujik ki az egyszerű falusi tanítóból. Sohase tudhatja az ember, hogy ezekben az agyafurt székelekben mi lakik. Most már duplán haragszom, hogy nem kerestél fel. Ujra ébred bennem az egykori szenvedélyes sakkista. Fiatal koromban engem is meglehetősen tehetségnek tartottak az angol mesterek. Mert tudnia kell tisztelt barátom, hogy én oxfordi diák koromban tanultam meg sakkozni. Régen volt, van vagy hatvan esztendeje. Azt hiszem, hogy a tudomány meglehetősen kiparólgott belőlem, a mi nem csuda, hisz kikkel játszom? A vén Csiborkával, a felsősztrégovai pappal, Pifkó nagytiszteletű úrral, meg Krantz Liboriusszal, a szekretáriusommal. Ezek az urak pedig épp olyan kontárok, mint én magam.

Mialatt Sámson báró fecsegett, a sakkközönyt forgatta és nézegette, azután nekiállt és gépiesen fölrakta a figurákat a sakkasztalra. Egyszerre csak azt vettem észre, hogy egymással szemben a sakkasztal mellett ülünk és játszunk. És ekkor eltűnt a

dúsgazdag főúr és a szegény falusi tanító, csak a két szenvedélyes sakkista ült egymással szemben. A tizedik percében már tisztában voltam vele, hogy minő sakkistával van dolgom. A báró rapszodikusán játszott, eredeti és merész ötletekkel, de messze terjedő kombinációira képtelen volt. Szeretett cselvetéseket használni, de ezek átlátások, mondhatnám, kissé naivak voltak és könnyen ellensúlyozni lehetett őket. Negyedóra múlva a játszma az én javamra fordult és Sámson báró izgatót kezdett lenni. Arca kipirult, alsó kabátját kigombolta és homlokát törölgette. Néha maga elé morgott ilyesféle szavakat:

— Persze, a gyakorlat sokat tesz... Én pedig elhanyagoltam a dolgot... A toronyal hibáztam el a dolgot... Fial barátom, maga egy sakkzen.

Azt az ostobaságot követtem el, hogy teljes erővel játszottam, megfélemlítve arról, hogy a balsiker a báró hiúságát bántani fogja. Így történt, hogy a tizenegyedik percében ómlótáságot már csak négy lépés választotta el a mattól, a miről azonban ellenfelemnek sejtelve sem volt. Ekkor aztán észbe kaptam és lassirozni kezdtem. Elhatároztam, hogy remist csinálom.

Ekkor váratlan jelenet következett. Az ajtó halkán kinyílt és drága hermelinbe burkolódva egy valóságos tündéri szépségű lány lebegett be. Arca alabástromfehér, melynek szépségét a csipős hideg pirossága csak emelte. Hosszú fekete szempillái alól rántekintő gyönyörű szürkés-kék szemei csakúgy ragyogtak a jókedvtől és valami gyermekes pajzanságtól. Orra szabályos, bár egy kissé pisze, a mi azonban csak fokozta az arc pikantiáját. A szája formás és kicsi, a fogai mint két gyöngyos villógtak elő piros ajkai közül. Egyszerre fölcsudtam sakkszendélyemből és azt hiszem, Szücs kollégámmal együtt tátott szájjal bámultam a tüneményre. Végre eszünkbe jutott föligrani és mély meghajlással üdvözölni Klárka bárónőt, mert csak ő lehetett, a mit ő könnyű fejbőlintással viszonzott. A bárókisasszony összecsapta apró tenyereit és kellemes csengésű, erőteljes hangon így kiáltott:

— Hát ezért fejtett maga engem a papéknál? Sakkpartnerre akadt és persze mindjárt leféléte. De nagyapuskám, ki látta ilyenkor sakkozni, hiszen deit harangoznak? Bizonyosan elfelejtette, hogy Nedeczkéket várjuk ebédre.

Sámson báró, le sem véve tekintetét a sakkasztalról, szórakozottan felelt:

— Micsoda, hogy sakkpartnerre akadtam? Elsőrendű sakkistára, hogy ne mondjam, mesterre akadtam! Ne zavarj kis anygalyom, nagy bajban vagyok... a toronyal hibáztam el a dolgot...

— Jó, jó, nagyapuskám, de én is bajban vagyok. Képzeld, az az ostoba Pista Sátánt és Belzebúbot fogta be és ezekkel jöttünk, pedig tudja, hogy én félek ezektől a

lovaktól és megfogadtam, hogy sohse járok velük. Most aztán nem bír velük a kocsis és egyre föl s alá vágat, hogy egy kicsit lecsillapodjanak.

— Jó, jó, majd magam veszem kezembe a gyeplőt. Ho, ho, kezd fordulni a dolog, mindjárt, mindjárt.

Két húzás, néhány pillanatnyi feszült csend és egyszerre Sámson báró olyant kiáltott és olyant csapott öklével az asztalra, hogy az ablakok megreztek.

— Remis! — ez a szó tört ki a báró torakából és úgy hangzott, mint egy diadalordítás, — bravó, tisztelt barátom, nagyon meg vagyok elégedve az eredménnyel. Aztán mielőbb adja vissza a vizitemet. Ezt a sakkasztalt pedig magammal viszem, majd küldök helyettük régieket. Vigyázzon, mert ha nem jön hamar, a szekretáriusomat a nyakára küldöm.

Miközben a báró fecsegett, felöltözöködött és az unokája karját hóna alá kapva, kifelé indultak. Egyszerre megfordult:

— Igaz, ért valami muzsikához?

— Egy kicsit hegedülök, méltóságos uram.

— Hegedül? Ujabb meglepetés. Nohát akkor megalakítjuk a zenekarunkat, melyben magának is részt kell venni. Meg vagyok győződve, hogy kitűnően hegedül és nekünk éppen erre van szükségünk, mert ezt a részt a szekretárius nagyon tökéletlenül töltötte be. Már az igaz, hogy ezek a székelylek igazi fenegyerek.

Ujabb büszke fejbőlintás a bárónő részéről és eltávoztak. Egész az utcáján kísértük ki őket, hol egy hintőszertű számba fogva, nyugtalanul toporzékolva, két pompás fekete paripa várt rájuk. Sámson báró bámulatos könnyűséggel a kocsi bakjára hágtott és átvette a gyeplőt, a bárókisasszony mellé telepedett. A báró egyet szót és a két ló szemmel láthatólag megnyugodott. A következő percében eltűntek a fölkapart hófellegben. Mi pedig ott álltunk Szücs kollégámmal és bután utánuk bámultunk.

— A teremburáját! — szolt végre Szücs, — ez aztán az isteni teremtés! Két...

Félbeszakítottam.

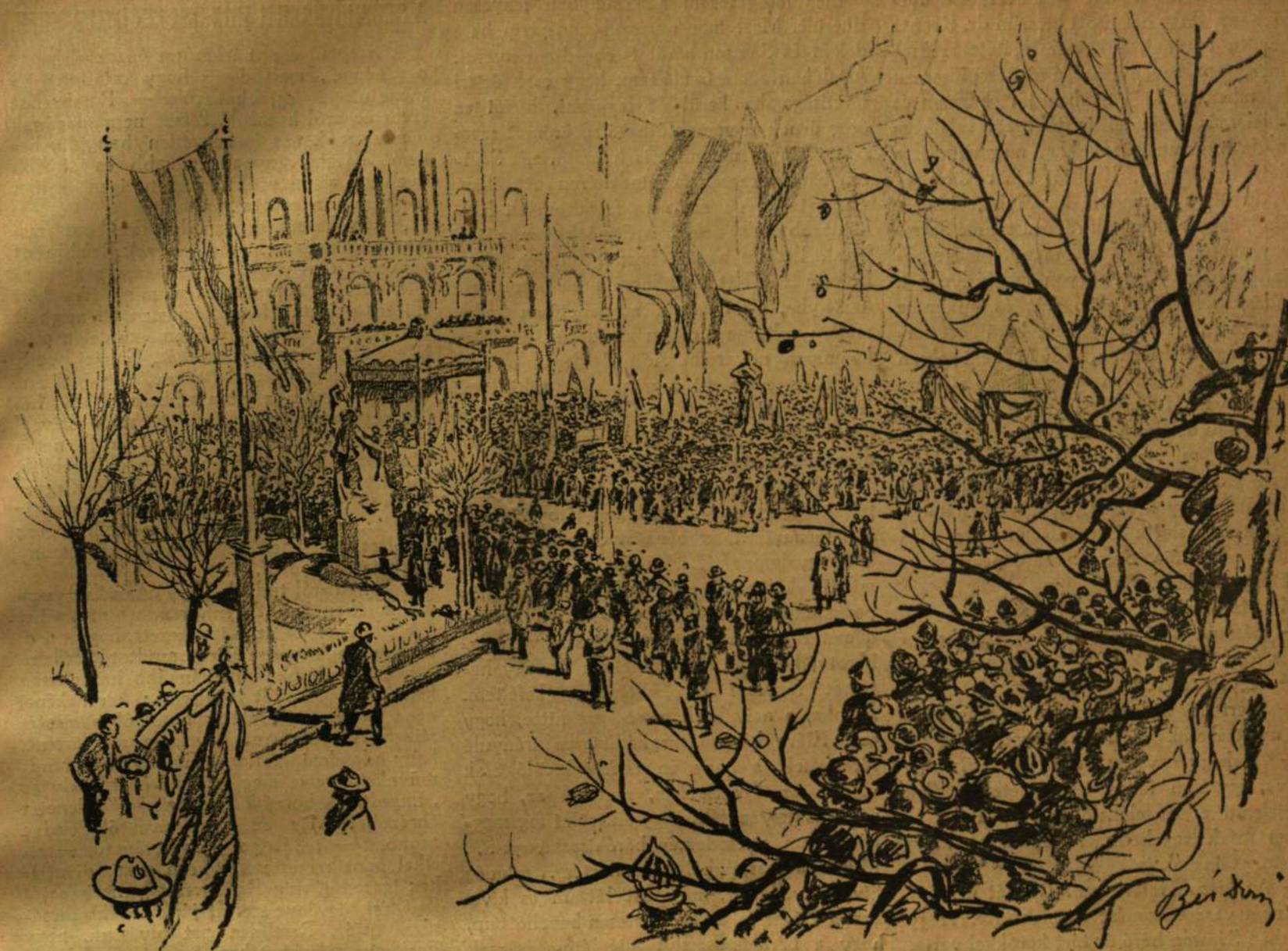
— Tudom, mi következik. Az, hogy két hétig juhászok lennénk érte.

— Micsoda, két hétig? Két esztendeig, barátocskám! Tudj meg, Bandi, hogy ez az első lány életemben, a kinek a kedvéért azt a kutyabőrben való szolgálást két esztendőre fölemeltem! Pedig elég sok szép lányal találkoztam életemben. És tudod-e, hogy legfeljebb tizenöt éves.

— Pedig többnek látszik, olyan, mint egy töltött galamb.

Igy csevegtünk kollégámmal a szépséges Tündér Ilonáról, teljesen megfélemlítve a csikorgó hidegről és arról, hogy kabát és kalap nélkül álldogálunk a majdnem térdig érő hóban.

Ennek a látogatásnak azonban lett egy következménye, mely rám nézve ezt a napot nagyjelentőségűvé tette. Aznap uzsonnatájt

AZ ELSZAKÍTOTT ORSZÁGRÉSZEK SZOBRAINAK LELEPLEZÉSI ÜNNEPSÉGE A SZABADSÁGTÉREN JANUÁR 16-ÁN.
Bér Dező rajza.

ban átmentem Pifkó nagytiszteletű úrnak, a luteránus papnak a házához, hol az öreg úr és én a délutánokat ártatlan tartlázással vagy sakkozással szoktuk agyonütni. Az öreg úr kellemes modorú, jólelkű ember és jó pap volt, kinek gömbölyű mivolta elárulta, hogy barátja azoknak az örömöknek, melyek a gyomra révén szokták a halandót érni.

A nagytiszteletű asszony sovány, száraz alkatu, de áldott jószívű asszony volt és mind a ketten bálványozták egyetlen gyermeküket, Aranka kisasszonyt. Ez a pirosszagság, búzavirág szemű édes falusi ártatlanság volt a mágnes, a mely engem ide vonzott, de ezt még azon a napon senki sem tudta abban a házban. Természetes, hogy első dolgom volt a nevezetes kettős látogatást elbeszélni, áradó szavakkal emlékeztetve meg a bárókisasszony mesés szépségéről. Hármán voltunk a szobában, a pap bácsi, Piroška és én. Én szavaimat a nagytiszteletű úrhoz intéztem, a ki éppen egy rosszul szelelő pipa rendbeszedésével foglalkozott és így valószínűleg nem sok figyelmet szentelt nekem. Én közben tekintetem átsiklott a papkisasszonyra... és nagy meglepetésemre a leánya szemében valami rejtelmes zavart vettem észre, arca pedig biborvörös volt. Mikor rátekintettem, Aranka elkialította magát, mintha odakinn valaki szólította volna:

— Megyek mamuskám, megyek! — és ezzel kiszaladt a szobából.

Fecsegő szavam elállt. Mi ez? Pozitíve tudtam, hogy Arankát senki sem szólította, miért e zavar, miért e pír az arcon és miért kellett mind a kettőt elrejtene? Hm. A szí-

vem hevesen dobogott és a fejem mintha egy kicsit szédült volna. Szerencsére a pipa passzív rezisztenciája e pillanatban a legmagasabb fokra hágtott, s az öreg urat annyira elfoglalta, hogy a kis jelenetből semmit se vett észre.

Egyszerre csak egy gondolat futott végig rajtam, mely ugyancsak édesen megbizsergette a szívemet: a bárókisasszony szeretlen és tapintatlan magasztalása talán felkeltette a kis leány féltékenységét. Istennem, ha ez így volna! Hisz akkor ő engem... csitt, ne siessük el a dolgot! Az ajtó megnyílt és Aranka visszatért, minden zavar és arcpiroság nélkül, ugyanebben a pillanatban a nagytiszteletű úr, elkeseredve és képeből kikelve pipaszurkálóért rohant az irodába, miközben folyton a kutyát és a máját emlegette, a mi nála a káromkodás legnagyobb foka volt... Ketten voltunk a szobában, egy belső hang mintha arra unszolt volna, hogy ragadjam meg az alkalmat, de ez a helyzet oly váratlanul csapott le reám, hogy teljesen zavarba döntött. Mit csináljak, Istennem, mit csináljak? Éreztem, hogy a beszélgetést be kell valamivel fejeznem, mert a kis leányt veszedelmes lenne abban a hitben hagyni, hogy a bárókisasszony a legkisebb benyomást is tette reám.

— Csak azt akarom még mondani, Aranka kisasszony, hogy a bárókisasszony a legszebb leány volna a kerek földön, ha maga nem volna a világon.

Most aztán mind a ketten elpirultunk. Azonnal tisztában voltam vele, hogy megint ostobaságot követtem el és hogy egy szörnyű banalitást mondtam. Okosabb lesz minden

további csevegést beszüntetni. Együgyű bókornak megerősítéseül merészen megfogtam Aranka kezét és megcsókoltam. Puha gömbölyű kis keze reszketett az enyémbe, de nem húzta vissza mindjárt és csak lassan húzta vissza, miközben édesen mosolyogva tekintett reám. Sorsom ekkor bizonyos, hogy végképp eldőlt volna, ha kívülről egy hatalmas kráknak nem jelzi, hogy a nagytiszteletű úr közeledik. Aranka gyorsan az ablakhoz ült, én pedig fölragadtam az asztalon heverő pakli kártyát és buzgón keverni kezdtem.

Ettől a naptól kezdve, a hogy a novellákban sokszor olvastam, dagadó vitorlákkal siettem a boldogság kikötője felé. Ot hónap múlva már az esküvőnk is meg volt.

Nem sok idő telt el az események óta és én máris sóhajtván úgy gondolok vissza rájuk, mint életem legboldogabb korszakára. Nem mintha csalódtam volna reményeimben, hisz tökéletes boldogságban élek az én párocskával, hanem akkor életem első komoly, mély és igazi szerelmének varázsa alatt álltam és ujjongva járktam az előttem megnyílt Tündérországra. Az én privát egem most is felhőtlenül ragyog, de annál sötétebb a mi szerencsétlen hazánknak az ege és ez az, a mi napjaim örömeit és boldogságát megzavarja... no de hagyjuk a keseregést, mert akkor az lesz a vége, hogy földhöz vágom a tollat, inkább fejezzük be az előzmények elbeszélését.

Természetesen nem nagyon siettem Sámson báró meghívásának eleget tenni, okosabbnak tartottam mindenféle ürügyek alatt naponként többször átfutni papékhoz. Távolsá-

maradásomnak az lett a következménye, hogy harmadnap beállított hozzám dr. Krantz Libor, a bárónak sokat emlegetett szekretáriusa, egy sovány, szőke és szelősarcu fiatalember, a ki különben járt hozzám és a kivel más háznál is többször találkoztam, de ösmeretségünk ekkor még nem szövődött barátsággá. Krantz Libor több év előtt került a sztrégovai kastélyba, abból a célból, hogy valamelyik rosszul tanuló Sztrégovay-unoka hiányos tudományát megrepáralja. Sámson báró nagyon megkedvelte a csendes, szerény és okos fiút és mikor az elvégezte feladatát a csemete körül, ott tartotta magántitkárnak, adván neki olyan fizetést, mint a milyen egy gimnáziumi igazgatónak van. Libor, teljes nevén Liborius, ebből a jövedelméből még édesanyját is tartotta, a ki, mint egy patikus özvegye, Verseczen éledgett. Pifkó nagytiszteletű úrtól hallottam, hogy a kastélyban nagyon megbecsülik és szeretik és egyáltalán nincs alárendelt pozíciója. Sámson báró pedig el se tud lenni nélküle.

Krantz ezzel állított be hozzám:

— Sámson báró úr tombol és a székeleyeket szidja.

— Ugyan miért?

— Mert ön, kedves Uzonyi úr, még mindig nyakaskodik és nem látogatja meg őt. — Dehogyan nyakaskodom, de őszintén szólva, egyszerű falusi tanító létemre félek megjelenni olyan előkelő helyen, a hol az embert csak lenézhetik. Nemcsak az urak, hanem az inasok is.

— Az inasok talán igen. De hát úri ember nem veszi tudomást az inasokról. Hogy azonban Sámson báró úr tárt karokkal várja, az bizonyos. A látogatása óta folyton csak önről beszél és a sakkönyveket és sakkapokat bujja, hogy elkészüljön a nagy mérkőzésre. Ma délután, ötkor itt lesz a szán, okvetlenül elvárjuk.

Első látogatásom a kastélyban fényesen sikerült. Most már ravaszul rendeztem be a dolgot és Sámson bárót is engedtem nyerni. Általában azt szimuláltam, hogy csak óriási fáradtságomba kerül őt legyőzni, a mi az öreg úrnak szemmel-láthatólag örömet szerzett. Fényes uzonnát is kaptam, sőt Sámson báró vacsorán is mindenáron ott akart marasztalni, de ezt nem fogadtam el. Kélmesebb volt nekem a Pifkókéi vacsoráján lenni. Ettől a naptól kezdve minden héten kétszer át kellett rándulnom a felsősztrégovai kastélyba, a mi nekem meglehetősen kellemetlen volt, mert ebben az időben kezdtem komolyan udvarolni Arankának és a délutánt és este mindennap nála töltöttem. Aranka zongorázott, én hegedültem, Pifkó mama nagy gyönyörűségére, a ki aztán rendszeren ott tartott vacsorára is.

Csak mikor már férj és feleség voltunk, tudtam meg, hogy kastélybeli látogatásaimmal mennyi titkos bánatot okoztam az én kis angyalomnak. Ezeket a napokon ugyanis mindég különös gonddal öltözködtem, még pedig ünneplő ruhámba, legszebb nyakendőt tettem fel, nagy óvatossággal megborotválkoztam, tömött, fekete és lágy hajamat fényesre és hullámosra kefélttem. Aranka, a naiv lélek persze azt hitte, hogy ezek Klára bárónő meghódítására irányuló törekvések, s hogy én miféle kiváló alak voltam az ő szemében, mutatja az, hogy néha komolyan félt, hogy sikerülni fog meghódítanom a csodaszép bárókisasszonyt... Mikor a kastélyból visszatértem, mindég híven kivallatott, hogy kit láttam és kivel beszélgettem és én becsületesen bevallottam, hogy a bárókisasszonyt alig látom és csak véletlen köszönök neki néha messziről.

(Folytatása következik.)

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.

WASHINGTON NÉPE!

Óh csillagmezős zászló büszke népe,
Megint Washington népe vagy-e már?
Gyilkos harc után rajtuk gyilkos béke...
Karunk lánczon, szabadtóra vár.
Szabadtónak vitt a harcba téged
Apostolként akkori vezetőd...
Most látod már: zsarnokok frigyét védted!
Elfordulsz tőlük, félre vetted őt...
Óh, Washington's nem Wilson népe vagy!
Fogd pártunkat, te újra tiszta, nagy!

Jól tudod, csel volt ajkukon nagy elved:
Hogy népek szava döntson, ne a kard!
Jól tudod, törbe minket akkor ejtett,
Mikor kard le nem bírta a magyart.
Mi szíjjel törtük győztes fegyverünket
S nyujtottunk békejobbot lelkesen...
És ők rá lánczot vérték!... Óh, e büntett
Meddig lesz úr még örök elveken?
Washington népe, ős becsületed
Ne tenné jóvá, mit csel vétkezett?

Te, kötelességtudó szabadságnak
Legerősebb tisztult nemzete,
Dolgos kezek mind csak dolgozni vágyának,
Bilincüket már vétesd végre le!
Vagy oly erős most, hogy így toborozhass
Új hadat, mely majd nem gyilkolva győz...
Melynek szent harca: munka! Oly hatalmas,
Hogy nem kél többé véres harcu hős!
Washington népe, békés emberek
Ily milliói hadd győzhessenek!

Ki vad rabszolgák lánczait levetted
Véredet ontván értök valaha, —
Ne bánád, hogy egy dicső multu nemzet
Vad martalócok rabszolgája ma?
Ne üznél megcsalt erkölcsöd hatalma
Sztémart hazánkról e győzőket el?
Vagy vallod: úgy is megdől, a mi csalfa!...
Óh, úgy lesz! Még feltámadunk mi, fell!
Washington népe, te bölcs, te igaz,
Mégis — elég-e vajjon ily vigasz?

Elég-e bűnös frigyedől félreállnod?
Egész világ ily frigyek rabja ma.
Még hányszor dúlja sirtá e világot
Az ősi bűn: öznés erőszaka?
Sohsem lehetne jósnak hatalma?
Ez ős erénynek, mely őh ma is él?
S több szívben mint a bűn! — Csak elhagyatva...
Szólítsd! Erősebb lesz az bármínél!
Washington népe, te jó, tiszta, nagy,
Oh adj hatalmat a jósnak, adj!

Óh hadd győzzünk, kik valljuk lelkesülve,
Hogy gyógyíthatók bűnök és hibák, —
Hogy egyként szent a magunk s mások üdve,
Szent a hazánk s szent az egész világ!
S mindtöbben élnek majd, mindnemesebben,
Hogy népüket minddicsőbbé tegyék —
S minddicsőbbben versenyző nemzetekben
Forr egyboldoggá az emberiség!
Washington népe, hi a csel, a nagy!
Ezt vívd ki s világ megváltója vagy!

Telekes Béla.

A SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM LEGJÓBB KÉPE.

A Szépművészeti Múzeum gazdagabb lett egy képpel, melyből — hogy mindjárt elmondjuk a legjobbat róla — Rembrandt szelleme szól hozzánk. Persze nem magának a mesternek telt és közvetlen hangján, hanem a tanítványának halkabb és simább nyelvével, a melynek azonban igen nemes cséngése van ezáltal.

A kép Gerbrandt van den Eeckhout amszterdami művésznék (1621–1674), Rembrandt kedvenc tanítványának munkája, s a sunamiti asszonyt ábrázolja, a mint arra kéri Elizeus profétát, hogy támassza fel meghalt gyermekét. Az asszony éppen letérő a próféta előtt és megrádjja lábát, Geházi pedig, Elizeus szolgálja, „oda méne, hogy elűzné őtet, de monda az Isten embere: Hagyj békét neki, mert megkeseredett az ő szíve.” (Királyok II. könyve. 4. 27.) A jelenet a kép jobbik felén játszik; a képnek kisebbik, balfelét a háttérbe messze húzóódó hegyes vidék tölti ki. A tájkép előterében a számár legelés, mely az asszonyt Sunemből hozta; az állat oldalához támaszkodva az asszony szolgálja szunyókál.

Eeckhout-ról tudjuk, hogy úgyszólván gyermekkorában került Rembrandt műtermébe, s kezdő éveiben azon igyekezett, hogy minél jobban megközelítse Rembrandtot, szellemében és előadásban minél inkább hasonlítson hozzá. Ezt sikerült is elérnie; korai képei néha az összetévesztésig hasonlítanak a mesteréhez. A nyolczvanas években megtörtént, hogy a londoni National Gallery Rembrandt műveként vette meg azt a képet, mely az „Engedjétek hozzám a kisdedekeket” jelenetet ábrázolja. Már az 50-es évektől kezdve azonban — tehát 30 éves korán túl — elkezdte mesterétől, kezd a kor divatjához igazodni, míg Rembrandt genie-je saját fejlődési törvénye szerint járja tovább dicsőséges útját. Rendszeren azt olvassuk, hogy Eeckhout művészetében ezzel a fordulattal némi elsekélyesedés állott be, mely idővel mind jobban érezhetővé vált, míg végre a művész utolsó periódusában akadémikus ridegségbe és lelketlenségbe csapott át. Így R. Bangel, a ki a művész életrajzát a Thieme-Becker-féle munka számára legutóbb meg-

írta, úgy nyilatkozik, hogy Eeckhout működésének utolsó korszakában, melyet körülbelül 1660-tól számít, éppen olyan modoros és lapos lett, mint többi kortársai, a kik lépést akartak tartani az idők változásával. Alapjában véve tehát úgy áll előttünk a művész, mint a ki műveinek javát addig alkotta, a míg hiven utánozta Rembrandtot, s a ki mesterétől való elkalandozását művészetének súlyedésével fizette meg.

A mi új képünk, a mely Westfáliából, a nordkircheni Esterházy-kastélyból került Magyarországra, a mester aláírása mellett az 1664-es évszámmal van ellátva, tehát abból a korszakából való a művésznék, melyről rendszeren olyan keményen ítélnék. Am ez a kép semmiképpen sem igazolja a szigorú véleményt, sőt szinte ellenkezőjéről beszél mindannak, a mit Eeckhout-nak ebben az időben szemére szoktak vetni. Már maga az ó-testamentomi egyszerű tárgy is jótékonyan üt el az „akadémikus” irányzatnak többnyire tudákos izü történeti és mondai témáitól. A sunamiti asszony és Elizeus próféta története — melyet már Rembrandt tanítója, Lastman is megfestett — magát Rembrandtot is foglalkoztatta; két tollrajzát ismerjük, a melyek közül az egyik bizonyosan, a másik pedig fordul erre az eseményre vonatkozik. (C. Hoofstede de Groot, Die Handzeichnungen Rembrandts. Haarlem, 1906. Nr. 35. és 1259.) Mind a két rajz 1635 táján készült, tehát éppen abban az időben, midőn Eeckhout Rembrandt műtermébe belépett. S bár Eeckhout képével ezek a rajzok csak tárgyi kapcsolatban vannak, mindenesetre jellemző, hogy olyan tárgyhöz nyúlt ezúttal vissza Eeckhout, a melynek emléket Rembrandt műterméből hozta magával.

A tárgyval teljesen összhangban van a feldolgozás módja. A művész itt épenséggel nem úgy jelenik meg, mint az akadémikus rutin képviselője, nem hideg és szinpadias, hanem egyszerű és bensőségesen komoly, a

mint az Rembrandt hű tanítványához illik. Alakjai jellemzésében Eeckhout valószínűleg kevészer jutott közelébb Rembrandt-hoz, mint Elizeus próféta ábrázolásában, s az egész cselekvény oly mélyen emberi és oly biblikusan ünnepélyes egyben, hogy lehetetlen nem éreznünk Rembrandt szellemének közelségét. Ép így Rembrandt szemében készült a kompozíció. Az emberi csoportot és a tájképet olyanformán osztja el Eeckhout a kép felületén, mint Rembrandt teszi a „Zsuzsánna és a két öreg” vagy „Dániel látomása” című képein (mindkettő a berlini Kaiser Friedrich-Museumban), habár meg kell állapítanunk, hogy Eeckhout-nál a figurális rész és a Ph. Koninek-ra emlékeztető szép tájkép között nincs meg a szerves kapcsolat, a minthogy az egész képen hiányzik a vízió az a nagyszerű egysége, a mely Rembrandtnak magától értetődő sajátja. Az a mód, a hogyan Eeckhout a csoportot a növényzettel benőtt sziklafal alá helyezi, szintén rokon azzal, a melyet Rembrandt alkalmaz említett képein, s a kép jobb szélén, a próféta mögött látható csöndéleti rész is rembrandti motívum, még pedig olyan, a melyhez hasonló Rembrandtnak korai képein fordul elő s a melyet Rembrandt még Lastman-tól kapott örökségül. A mi egészen elüt Rembrandt-tól képünkön és egyéni vonása Eeckhout-nak, az a festésnek teljes simasága és a színezésnek választékos és nemes, de Rembrandt orkesztrális erejű, intenzív színhatásával szemben elfinomult s majdnem a modern tónusfestésre emlékeztető sajátossága. S míg Rembrandtnál a világítás, a viláosság és sötétség átmenetein és elosztásán van a hangsúly s ez dönti el az egész szinkompozíció sorsát, addig Eeckhout-nál az a mód: a jellemző és fontos, a hogyan barnavörös, sárgás és kékesbarna és zöldesfekete lokálszíneit egységes tónusban hangolja össze.

Az a körülmény, hogy Eeckhout kompozíció és felfogás dolgában olyan közel jár még itt Rembrandt-hoz, nagyon csábít annak a kérdésnek a felvetésére, hogy nem tartozik-e a mi képünk is ama művei közé, a melyeket jóval korábban fogalmazott meg s a melyeket a keltezés évében csupán befejezett. Bangel szerint így történt ez az „Utolsó vacsora” esetében, mely az amsterdami Rijks-museumban van, s ugyanezt gyanítja Bangel néhány más képről, így arról az 1671-ből keltezett kis képről is, mely 1908 óta a Szépművészeti Múzeum tulajdona és Jézusnak a templomban való bemutatását ábrázolja. Bangel arra alapítja feltevést, hogy ezeken a képeken a Rembrandt-féle felhomályt látjuk viszont, a mely ebben az időben különben szokatlan Eeckhout-nál; a mi új képünkön inkább a kompozíciónak és a pszichikumnak sajátossága az, a mely arra utal, hogy a kép koncepciója talán korábbi keletű, vagy hogy esetleg valamely korai rajza alapján dolgozott a művész. Mindenesetre nehéz elképzelni, hogyan származhatik a mi képünk koncepciója ugyanabból az évből, a melyben pl. a braunschweigi képtárnak szintén 1664-ből keltezett, üres és pathetikus Sofonisbe-je készült. Mindamellett Eeckhout egész eredeti oeuvrejének ebből a szempontból való tüzetes megvizsgálása lenne szükséges ahhoz, hogy erre a kérdésre határozott választ adjunk. Lehet, hogy nem történt más, mint hogy a meglehetősen hajlékony természetű művész ezúttal visszatért önmagához és mesteréhez.

Bármint legyen is, annyi bizonyos, hogy új képünk ritka szerencsés alkotása mesterének, s hogy azoknak a képeknek a számát fogja öregbíteni régi képtárunkban, a melyekben a műzéalis súly a művészi hatás nemességével párosul.

Petrovics Elek.

G. v. d. Eeckhout: A sunamiti asszony Elizeus profétájánál.

HIMZÉSEK.

JÁTÉKSZEREK.

AZ ORSÓ ÉS ROKKA SZÖVETKEZET MŰKÖDÉSÉNEK

EZ A SZÖVETKEZET 800 TISZTVEISELŐNEK AD MELLÉKFOGLALKOZÁST.

ANDRIST MEGSÉRTETTÉK.*

Elbeszélés. — Irta F. Szabó Géza.

A község nagytekintélyű birája kihallgatást tartott. Előtte Andris állott, teljes néven Istók András, hivatalbeli rangjára nézvést a község érdemes el fogatos. Andris takaros, deli legénynek volt nevezhető egészen a fejéig. De a fejét, szegény fejét szakszerű vattás pályázással jelenleg akós hordóvá torzította az orvosi tudomány.

— Panasz van rád, édös cselédöm! Halod-e te Andris?

(Baj van az árgyélusát! — ez a gondolat markolt bele Andris megtépázott agyába ebben a pillanatban. Mert azt ország-világ tudja, hogy ha biró uram valakinek azt vágja a fejéhez: „Édös cselédöm“, akkor már minden keserű epe a torkában vagy. És mentül edeskebb hangon mondja, annál nagyobb a veszedelem.)

— Mögkövetöm alásan biró uramat, nem emlékszők, hogy valakit mögbántottam volna.

— Nem-é? Hogy nem? Hát a doktor úr, a Strasser doktor kutya?

* Irodalmunkban igen ritka az író, a ki helyesen használja az „ö“ nyelvjárást. Még Petőfi is ráhibázott. E kis elbeszélésben az „ö“ használata teljesen korrekt.

Andrisnak nagyot villant a szeme, az a félig bepötyyülált szeme. Aztán egyet rántott — de tisztességtudóan — a vállán.

— Most értöm már a beszédét biró uramnak. Hogy a doktor urat? Én? Mögbántottam volna? Hét mögkövetöm, szóltam neki vagy egy zokszót, de csak azután, hogy mögsértött.

— Ne te ne. Ne beszélj bolondokat, Andris. Mikor sértött volna meg?

— Mikor ezt a maskarát a fejemre rakta.

— Azám, csak most látom, hogy el vagy csúfítva.

— Ez a nyitja a dolognak, alásan jelöntöm. Ezön gyöttünk össze.

— No csak ki vele szaporán, hogy halom a históriáját. De nyomon beszélj, mert mögbánod, aszondom.

Andris mély lélegzetet vett, a hogy ez elbeszélés előtt dukál s aztán hozzákezdett a magyarázathoz.

— Tetszik tudni, hogy tegnapelőtt dél-előtt jó késősen indultunk Halomegyházára. Nagyon szeretött volna menni Ferkó, a más-sik kocsis is, de a tekintetős szolgabiró urat parancs szörint én vittem a kis sárga féderösön. Vele vót az állati orvos is.

— Nem mögparancsótam má, — csattan közbe a biró, — hogy állatorvos annak a tisztösségös neve.

— Igönis. Az állatorvos. Jól elhaladtunk már (de csuda két jószág is az a Villám, mög a Sárkány), röttenetösen pörkölt a nap, szellő nem járt, falevél nem moczzant, kiszáradt a gégem, de nagyon. Hej, szent Atyám, mondok magamba, de jó volna csak egy fél pipa dohány is. De még a rágondolástul is mögriadtam, hisz a tekintetős szolgabiró úr ül a kocsin. Haladunk, haladunk, egyszer csak érzöm ám, hogy egy kisszerű döfölés éri a hátamat. Aztán még egy, mögint egy. Ugy lössz, mondok magamba, hogy a tekintetős szolgabiró úr elbóbiskolt. Innen van, hogy a feje néha-néha nekilóg a hátamnak. Möglassítom a lovakat. No, gondolom, ezt a tekintetős szolgabiró úr nem igen kedveli, ha ébren van, szól érte. De csak nem szót. Hátrapislantok. Hát az állati...

— No!

— Igönis. Az állatorvos szemléldik ám ugyancsak, de a tekintetős szolgabiró úr szűnyókál. A kalapja a szömire van húzva. No most! Benyúlok a pipáért csak úgy félkézzel, aztán hirtelen rásörzentök. Előbb csak aprókat szippantok nagy vigyázva, de hogy látom, nincs veszdelém, pöfékölök ám akkurátusan.

— A hogy így beleszokok a jó módba, egyszer csak — se szó, se beszéd — egy

FAFARAGÁS.

RUHA ÉS FEHÉRNEMŰ VARRÁS.

böcsületös pofon éri hátulról az ábrázatomat. Rótkön tuttam, hunnan zöng az ég. Elsülyesztöm a pipát, szárba kapom a lovakat, egy-kettőre be is értünk Halomegyházára.

— Ne szaporítsd a szót, hékás, aszondom! Mi köze ennek a fejbeveréshez?

— Most gyün mán, mögkövetöm, a hogy hazaérköztünk. Mer a hogy Halomegyházán elvégeztük a dögunkat, naplemöntire visszakövetköztünk szöröncsésen. Mögjártatom a lovaimat, bekötök, hozzákezdök a csutakoláshó. A Ferkó zablatisztítássa vót odabent elfoglalva. Egyszer csak — de úgy dolog közt, guggolva, hogy föl se néz, mögszóal a czimbora:

— Jó dögöd van neköd, koma, szolgabirót hurczolsz.

— Van hát, mondok, mér ne vóna?

— Kaptál is jó borraivalót, tudom.

— Kaptam hát. Köll-e fele?

— Köll hát, aszongya, de föl se néz. Erre odalépök mellé, aztán — kezemre esött szörnyen — úgy felülről jól pofon legyintem a testvért. Én is ilyenformásan kaptam, hát a felit kiosztottam neki. A többihöz aztán egy szempillantás nem sok, de annyi se köllött. Ferkó felkapja az összemarék-zablát, úgy vág vele fejbe, hogy azonmód beesök a lovak közé. Elöntött a vér. Aszongyák, az eszömet is elvesztöttem, úgy mostak föl.

De már a magam lábán möntem el a doktorhoz. Osszevert takarosan. Be is kötözött. Aszongya asztán, hogy elkészült velem:

— Várj egy kicsit Andris, mögirom a láteleletöt. (Igy mondta.)

— Mit ír mög a doktor úr? — kérdöm. Hát mögint csak aszongya:

— Látleletöt.

— Mi lögyön az a csudabogár? — valattam tovább.

— Írás arrú, hogy súlyos testi sérelöm ért.

— Köll a fenének. Tudom én azt írás nélkül is.

— Jó, jó. De ahhoz írás köll, hogy törvény elé állítsd azt, a ki veled ezt a csúfságot elkövette, mög annak köll kifizetni, a mi az én fáradságomér dukál.

— Ilyet mög kétször se mondjon a doktor úr. Égy az, hogy azért, hogy én szögény legény vagyok, mögfizetem, a mive tartozok, böcsülettel. De hogy törvény elé állítsam az én jó komámat ezér a kis félreértésér...

— Bolond vagy te, Andris. Tizenhét östet varrok a fejedön, aztán te félreértésnek mondd.

— Ahhát. Azt én tudom. Ezér csak nem állítom törvény elé az én könyeres czimborámat, még tán be is csuknák. Böcsület vóna az?

— Az a böcsület, hogy a ki engöm helybe-hagy, azt becsubatom. (Igy a doktor.)

— No most már aszondom, hogy ne nézön le engöm a doktor úr, ne uszítson a Ferkó komám ellen.

— Nem uszítalak én, de a mi igazság, igazság.

— De erre már engöm is elhagyott a béketürés. Kifakattam:

— Az az igazság, hogy ehó a doktor úr nem ért, möglácczik, hogy nem kancsóval körszótótkék. Az írása mög nem köll. Agyon lsten!

Egy kis szünet... Andris haptákba vágja magát:

— Így történt, biró uramnak alásan jelöntöm. Most mán csak azt szeretném tunni, hogy kinek van oka nagyobb haragra. Én sértöttem-e mög ötet, vagy ö engöm? De azt az egyet mögmondom, mögkövetöm biró uramat, hogy ne üljön föl a kocsimra, mert mögtanulja a ki lelke van a Strasserának, hogy hány kátyú van az országúton.

— Mögértöttem a beszédötet, Andris. (Nini, már nem mondja: édös cselédöm, de mintha nagyobb szeretettel simogatná tekintetével a pipáját.) Csak annyit mondok, hogy észön légy. Most elbocsátalak.

ZADRAVECZ ISTVÁN TÁBORI PÜSPÖK FÖLSZENTELI AZ ÚJ IRREDENTA-ZÁSLÓT.

A MOVE KOSZORÚZÓ MAGYARRUHÁZÁS-LEÁNYOK.

AZ ELSZAKÍTOTT ORSZÁGRÉSZEK SZOBRAINAK LELEPLEZÉSI ÖNNEPÉRŐL.

A LELEPLEZÉS ELŐTT, ELŐTÉRBE AZ ÚJ ZÁSLÓ

AZ IRREDENTA-ZÁSZLÓ, MELYET A JANUÁR 16-KI ÜNNEPEN SZENTELTEK FEL.

A KÉT OROSZORSZÁG.

Az egyiket ismerjük. A siralom völgye, a szenvedés és kétségbeesés hazája. A táviratok, utazók elbeszélései alapján tudjuk, hogy itt ennyi embert akasztottak fel, ott annyit lőttek agyon. Moszkvában 10,000 házat tüzeltek fel, 60,000 ember éhen halt, a lakosság száma félmillióval csökkent. No meg: Trockij 80 millió rubelt helyezett el aranyban egy amerikai bankban a saját nevére, ő nem fog nyomozni.

A kétségbeesés az egész vonalon akkora, hogy a nép, az állítólag uralkodó és diktáló munkások tízezer száma verődnek össze mindenkinél, a ki szabadulást ígér ebből a «paradicsom»ból, legyen neve Kolesak, Denikin, Wrangel, Petljura vagy Bulak-Balachovics.

És a bolsevik uralom mégis fennáll. Fennáll és sikereket ér el, dacára, hogy tudósításaink általános éhségről, kimerülésről, nincstelenségről szólnak.

Hát ez az! Honnan meríti a kommün az erőt, az eszközök uralma fenntartásához, ha minden elpusztult?

Egy idő óta alkalmam van naponként 6-8 lengyel lapot olvasni. Azok szerkesztősegei eljut egy-egy hír mélyebbről, Oroszország belső részéről. Egyszer-egyszer megjelenik ott volt hadifogoly, elmond egyet-mást tapasztalataiból s mindezekből új kép alakul ki, mely azt szemlélteti velünk, hogy tulajdonképpen két Oroszország van. Az egyik az a szerencsétlen, melyikről fentebb szó volt s az a városokból s az ezeket környező közelebbi falukból áll. Ez szenved: az erőszakosságokat, rablásokat, a legvadabb elnyomást, a milyenre a történelem nem emlékszik.

A másik a boldog Oroszország s ebből meríti a bolsevizmus erejét. S ez ma az orosz birodalom 7/10 része.

Néhány évvel ezelőt lefordítottam Korolenko Wladimir egyik munkáját, s abban Makár muzsik azon kesereg, miért is nem jut a «hegyre», a hol nem kellene dolgozni, adót fizetni, sztarosztát fuvarozni, csak lelkiüdvön munkálni. Van egy másik legenda is az orosz muzsikok közt a «fehér víz»-ről, a hová el lehet szökni a tisztviselő, az adó, a rendőri elnyomás, a pravoszláv pápa kizsákmányolása el s a hol föld van bőven, terem minden elegendőképpen, a hol «finom zablisztból» készült malé partjai közt «tejes, mézes folyók» hullámai hőmpölyögnek s a hol mindenkire a «kenyér bősége» vár!

Ezek az álmok valósultak meg az ország belsőjében, vagy távol szélein, a vasúttól messze lévő faluk népe előtt, ezekhez a fehér vízhez jutottak el a közlekedéstől távol eső

* Korolenko W. Makár álma. Zúg az erdő. Magyar Könyvtár.

muzsikok, a mely fehér vizeket ezelőtt hiába igyekeztek megközelíteni még a távol Szibíria lakatlan térségein is. Ha ezelőtt rájuk is akadtak az elbűsült kíváncsiak, csakhamar eltűntek szemük elől s a part kővé vált, rajta pedig az orosz katonák, csendőrs, hivatalnok és a szakállas pápa jelent meg...

Orökké ezen táj felé vágyott a muzsik. S most maga a tájék jött hozzá. A szökevény katonák hozta el. «Nincs kormány! Nem kell adót fizetni. Senkinek sem kell szót fogadni... A földet egyenlően fel lehet osztani!»

Az öreg «mir» gyűlése egyszerre régi hatalmához jutott, mint egyetlen törvényhozó és végrehajtó szerv.

Kezdetben valahogy kényelmetlen volt. «A hatóság nélkül nem tudni, mi történhetik.» Rádásul el is fogyott sok dolog, a mihez az emberek már hozzászoktak. De mindennek van módja. Kifogyott a gyújtó, visszatértek a tűzközhöz és taplóhoz, a mire az öreg emberek még jól emlékeztek. Nem volt petroleum, önteni vagy mártani kezdték a fagygyugyertyát, vagy a mi még jobb és olcsóbb — forgácsal világították ki a kunyhókat. Elkopott a csizma, kötötték az asszonyok rostból bocskort és szőttek durva házi vásznat. Gyapjúból és egyéb háziállatok szőréből vertek nemez s habár így visszatért Rettenetes Iván és Mihajlovics Elek ideje, habár fű és csonttű jött divatba, az élet csak folydogált. A fő, hogy adót nem fizettek s gabona, tojás, hal, bőr, len, kender volt elegendő mennyiségben, a zsidó nem jött értük, annak most a magas kormányzásnál akadt dolga, de csak valahol messze, a falun kívül. A falu jóllakott, a kereskedés a szomszédos falukkal való termény és áru kicserélésére korlátozódott. Egyesek jobban értettek a bögre és fazék készítéséhez, mások varrtak sapkát és ködmönt, sőt egyes falukon még kovács is akadt. Ezt aztán meg is becsülték. Így volt ez hajdan is...

A háziipar még meg is növekedett és tökéletesedett, midőn a kitéhezett városokból egy-egy iparos és szakmunkás is vetődött a vidékre. Ezek csakhamar beleilleszkedtek az új viszonyokba, kis műhelyeket nyitottak s csináltak mindent, a mire a muzsiknak szüksége volt. Sőt, némely okos emberek ősi módon fából betűket is metszettek és apró nyomdákat állítottak. Eszükbe sem jutott, hogy nyolcz órai munkaidő megállapítását és a sztrájkjog törvénybe iktatását követeljék... És a tompa, mély álmát alvó orosz falunak meg volt mindene, a mire szüksége van... Csak az nyugtalanítja, mi lesz, ha egyszer a kormány visszatér és elrendeli az úri és állami földek visszaadását, sőt keményen meg is bünteti őket... De hát erről egyelőre szó nincs! Néha ugyan bolond emberek hoznak híreket arról, hogy valami «fehérek» vered-

nek a «vörösök»-kel, de mi szerzet legyenek azok, tudja az ördög. Bizonyosan valami új urak!... Hát csak veredjenek! Addig mi szegény muzsikok kissé eszünk és erődhöz kapunk. Akkor aztán nem adjuk a földet, meg aztán ki is halnak, el is vesznek régi uraink. Nem lesz kinek visszaadni! Tehát ne is búsuljunk rajta idő előtt. Fő, hogy rendben tartjuk a birtokot és hallgassunk... Az orosz falu tehát vár és hallgat.

Egy tombovszki kormányzóságbeli menekült, ki gazdag birtokos, amolyan ezerholdas borkabátos meséli, hogy a föld felosztásánál neki is adtak 10 gyeszatinát (15 kat. holdat), mert «azelőtt jó úr volt». Végül a föld megfogta az eke szarvát, a kapa nyelét, a cséphadarót és dolgozott paraszti sorban családjával együtt. A városba félt menni, akárcsak a többi falubelije. Különbé hírek keringtek, de ők nyugodtan éltek, majdnem egy évig. Egy nap fegyveresek jöttek, összehívták a mirt s kérdik: «Ki rendelkezik itt?»

— Ki rendelkezik? A sztarosza, meg a segédje!

— Micsoda?! Hát ti nem tudjátok, hogy forradalom volt? Rögtön választátok meg a szovjetet és a népbiztost!

— Rendben van! Választunk! — És megválasztották ugyanazt a «tanácsot», elnevezték szovjetnek és népbiztosnak.

«Az idegenek vittek kevés gabonát, marhát, ruhát és elmentek.

Rendben van! Tudvalevő, hogy a «szabadítók» mindig visznek. Mindig így volt: No és ha szovjet, legyen szovjet, a fő, hogy a földet el ne vegyék.

Ismét elmúlt pár hónap. Halljuk, hogy ismét verednek valahol a fehérek a vörösökkel. És ismét jönnek fegyveresek. Összehívják a mirt.

— Ki rendelkezik nálatok?

— Ki rendelkezne más, mint a népbiztos és a szovjet, a mint parancsolták.

— Micsoda! Ti lázadók! Büntetést fizettek! Aztán meg azonnal választani fogtok sztarosztát, képviselő testületet!

Összeszedték a gabonát, a marhát; kicsit szórakoztak a leányokkal és elmentek. Természetes, hisz «felsőbb».

Ismét mult az id, de már rövidebb. Ismét jöttek «háborús emberek». Értem jönnek a muzsikok:

— Siess, a burzsujokat kérlek elővezetni. Nálunk te vagy az egyedüli.

— Hogyan, hát nem dolgozom, mint ti?

— Az semmi! Minden esetben inkább vagy burzsuj, mint mi. Igaz, hogy most szegényebb vagy, de régen úr voltál. Gyere! Fegyveres emberekkel nem jó tréfálni, men-

* Seroszewsky Vaelár: Naród dec. 11.

tem. Kegyes szemmel mérte végig a biztos úr rongyait s kemény hangon parancsolt: — Azonnal meg kell választani a biztost és a szovjetet! Engedetlenségért, árulásért, a reakciós burzsoáziának való engedelmességért 10 ezer rubel bírságot szabok ki... Gabona, marha a maga rendjén, mert ez a nép iránti kötelességtek!

Elmentek. A pénzt nekem kellett kifizetnem...

Az esetek mind gyakrabban ismétlődtek, mind gyakrabban voltam «burzsuj». Szép csendesen elküldtem családomat s elszöktem...

Ilyen az alvó orosz falu, a hová csak most kezd átszivárogni a szovjetek hatalma. Iszonyú tere a szétszórt kincsek, a gazdagságnak; a gabona, szarvasmarha és emberi energia kimeríthetetlen bányája. Ebben a bányában mind mélyebben nyúl be a mostani orosz kormány. A városok, mint régebben, csak a bürokrácia és katonai meg rendőri erő székhelyei. A faluk szétetek.

A ki azokat összeszedi, mint a rurikok, vagy tatárok, avagy ezek tanítványai: a szudali és moszkvai fejedelmek, lesz ismét ura az orosz birodalomnak.

Tomesányi János.

QUATROCENTO.

Költemény egy felvonásban.

Irta Drasche-Lázár Alfréd.

(Folytatás.)

Mária

Az asszony ellenáll, a férfi nem!

Kép (magában).

Valóban furcsa házások ezek!

Vitára ha nem tudnak más okot, Azon pörölnék össze hevenyén, Kettő közül ki a szerelmesebb?

Antonio (Máriához).

Az édenben már férfi volt az úr!

Mária

Ki szépen meghajolt a nő előtt!

Antonio

Csakis, mert így akarta, légy nyugodt!

Kép

Élég, elég! A hívástok szerint Eldöntöm gyorsan én vitákat!

Mária

Legjobb lesz így!

Antonio

Hadd dőljön végre el!

Kép

Helyes! A próba meglesz, s úgy hiszem, Nem féltek tőle, bármilyen kemény!

Antonio

Csak rajta!

Mária

Rajta! Lássuk mielőbb!

Kép

Türelmet kérek. Van feltételem!

Antonio

Elvállalom előre!

Mária

Csak beszélj!

Kép

Feltételem csak az, hogy a ki győz,

A bűnös félnek szívből megbocsát!

Antonio

Ezt vállalom!

Mária

Majd megbocsátok én!

Antonio

Vagy én!

Mária

Ha lesz okod!

Antonio

Neked soha!

Csak légy erős, gondolj mindig reám!

Mária

Te is vigyázz! Könnyelműen ne vétezz,

S ha másként nem lehetne, hadd legyen

Inkább a gyöngö én, Antonio!

Kép (tréfásan).

Ha készek vagytok, kezdjük a csatát!

Antonio

Én kész vagyok!

Mária (Antoniohoz).

Régebbtől fogva én!

EGY KISÜSTÖS PÁLINKAFŐZŐ GAZDA UDVARA CSONGRÁDON.

Kép (egyik kezét Antoniónak, a másikat Máriának nyújtja; utóbbihoz).

Hunyd be szemed! (Antoniohoz.)

Te is, Antonio!

(Eleresztli a kezéket; s megérinti a homlokukat, titokzatosan.)

Jövő a mult, a mult jövő legyen —

De a mi volt és a mi lesz: jelen!

(Kezét Antoniónak szemé elé tartja s őt a jobb ajtó felé vezeti, majd parancsoló mozdulattal távozásra szólítja fel.)

Antonio (mintha valami felső kényszernek engedne, jobbra el).

Mária (csukott szemmel, mintegy álomban áll).

Kép (visszafordulva, kedvesen Máriára tekint, misztikus mozdulattal tesz fel, majd nesztelenül a kert irányába távozik).

Mária (kinyitja a szemét, homlokához nyúl s körülnéz).

Antonio! — Antonio! — Mi ez? — Be különös! — Úgy érzem, mintha éppen E pillanatban még Antoniót

Itt láttam volna, hallám a szavát!

De mit is mondott? Miről is beszélt?

Aludni tért talán? Későre jár,

A hold letűnt már és a csillagok

Sápadtan fénylenek. Az éjszaka

Végsőt sohajt már. Egy-két óra még

S a hajnal jön, új napot üdvözölni.

Megnézem, merre tűnt Antonio.

(A jobb ajtó irányába indul.)

Arvitzól elpusztított tanya a Tiszaréten.

Egy elpusztult tanya újraépítése a Tiszaréten. Elöl a régi tanya romjai.

A VÖRÖSÖK CSONGRÁDNÁL A ROMÁNOKKAL VALÓ HARCZOK IDEJÉBEN ÁTVÁGTÁK A TISZA GÁTJÁT, HOGY ÁRVIZET OKOZZANAK.

Férőhang (távolból, a kert felől.)

Ohé! Ohé!

Mária (megáll).

Mi ez? Ki szól?

Hang (közéledve).

Ohé!

Mária (a lépcsőig megy s kinéz a sötétbe).

Ki az? Ki jár a kertben?

Hang (egész közelről).

Mária!

Mária (magában).

Mily ismerős e hang!
Jobbra szól.)

Antonio!

Felice (Antonio hasonmása, szakáll nélkül, vállra vetett bő köpenyvel, tollas kalappal, karddal, feljön a kertből, s mosolyogva, ragyogó szemekkel köszönti Máriát).

Szívem mélyéből, úrnóm, üdv neked,
Te szép, te bájos, te igézetes!

(Hozzálép és kezet csókol neki.)

Mária (hátrálva).

Én Istenem! Ki vagy te vakmerő,
Hogy így hatolsz be éjnek idején?
(Hátrafordulva kiáltja.)

Antonio!

Felice

Nem ismeresz, igazában,

Nem ismered vonásim, Mária?

Pedig nem mindig voltam idegen.

Tekints szemembe jobban, Mária!

Mária (habozva).

De... most, de így... felismerlek talán —
Vagy mégse tán? Káprázat ez csupán?
(Örömmel.)

Antonio! — Hiu ijesztgetés!

Felice

Antonio? A férjedről beszélsz?

Az messze van!

Mária

Dehogy! Közel van ő!

Be is hívom azonnal, — várj meg itt...
(Menni készül.)

Felice (visszatartja).

Hiába hívod — mondom: messze van!

Hisz tegnap este láttam őt magam

Ravenna főterén, készülve éppen

Bologna városába, hol díszes

Nagy esküvőre készül a világ.

De hagyjuk ezt, szóljunk rólad csupán,

Kit végre újra látnom sikerült.

Mária (zavartan).

Nem értem ezt! Elhagy Antonio,

Mitsem üzenve, bucsuzatlanul...
Aztán az esküvő — mily különös!

Igent mondott hát végre Julia,

Antoniának bájos kis huga,

És Albertónak nyújtán kezét?

Felice

Még nem hallottad volna ezt a hírt?

Mária

De te? Ki vagy te? Honnan érkezel?

Felice

Te kérdezt ezt? Nem ismerél reám?

Kilétemet se tudnád, Mária?

Te, mivel én az élet hajnalát

Játék között töltém el boldogan?

Felice elfeledve volna már?

Felice, kit csak háborus viszály

Sodort a nagyvilágba hirtelen,

S ki ifju társival harcokba menve,

Hogy bátor kézzel védje meg honát,

Szívéhez vont egy szende kis leányt,

És eljegyezte bucsuzóra őt?

Mária

Miket beszélsz? Hogyan?.. Ez nem lehet!

Felice volnál, ki a harcmezőn

Bizonnyal rég halálát lelta már —

Hisz soha többé hírt nem vevém?

Felice meghalt, három éven át

Visszem gyászát én a szívemben érte.

De aztán —

Felice

Aztán?

Kasimira japán alezredes, a szibériai hadifoglyok legfőbb parancsnokának arcsképe, melyet magyar nyelvű ajánló sorokkal küldött Mezey István volt hadifoglyoknak.

Mária

Jött Antonio!

Az életkedv feleléd újra bennem,

Még ifju voltam és szerelmesen

Dobbant meg szívem ismét akkoron!

Szabab valék, s ki hévvel ostromolt,

Antoniának nyújtottam kezem!

Felice

Szabab nem voltál, kedves Mária —

Életben volt Felice s él ma is!

Enyém halál és az enyém maradsz!

Mária (hátrálva).

Ne mondd ki könnyelműen ezt a szót!

Felice nem lehetsz, ezt jól tudom,

Mért bitorlok az elhunyt nevét, mondd?

Felice

Nem ismeresz hát reám?

Mária (habozva).

Ismerlek én —

És mégse vagy Felice!

Felice

Én vagyok!

(A nyakához nyúl, a hol filigrán lánczon kis aranykereszt lóg.)

Csak ismered talán e zálogot,

E kis keresztet és e lánczfűzert?

Mária (elképedve).

Megismerem. E láncz enyém vala

S a bucsu napján tőlem kapta ezt

Felice, hő szerelmem zálogául.

Felice

Tudod tehát s emlékszel arra is,

Miként beszéltél hozzám, a midőn

Nyakamba tetted kis keresztet?

Mária (zavartan).

Oly rég vala —

Felice

Mégsem feledhetem:

„Legyen veled irgalmas Istenünk!

É kis kereszt megvéd a harcokon,

S ha visszajössz, beváltja boldogan

Menyasszonyod e drága zálogát!” —

Igy szóltál akkor s ime, itt vagyok!

A zálogod vedd vissza, Mária!

Mária (kitérőleg).

Tartsd meg a lánczot, a keresztet is!

Jó szívvel adtam annak idején — —

Felice

Nem kell ma már! Az, a mit én kívánok,

Magad vagy Mária — s nem ez az ékszer!

(At akarja karolni.)

Mária (elhárítja magától az ölelést).

Megáll! A másé most ez ajk, e szív,

Mi volt, elmúlt és másé a jelen!

Felice

Jövő a mult, a mult jövő nekem!

Régibb a jog, a mit ma sürgetek!

Mária

Antoniómnak van csak rám joga!

Felice

Enyém erősebb, nem tágitok én!

Mária

De mondj le róla! Megszűnt a jogod!

Felice

Lemondjak én, az első férfit,

Ki szüzi szivedet meghódítá,

Szerelmet, vágyat, édes hevülést

Életre keltve kebled rejtekében?

Lemondjak én, ki hozzád hű valék

S őrzém emléked főszentség gyanánt,

Csaták zajában, dúló harcmezőkön?

Hol minden perczen, nappal, éjszaka

Üres szemekkel vigyorgott felém

Az ütközetnek réme, a halál?

Lemondjak én, ki fogva éveket

Rabként hevertem sötét börtönömben,

Mig ő, a másik, játszva, könnyedén

Elvette tőlem a te szivedet?

Mária (küzdve meghatottsággal).

Elég, Felice! Nézd, mint szenvedek

És mélyen bánat, a mit szememre hánysz!

Én ártatlan vagyok, megesküszöm,

S ha nem kapom halálod hírét,

Bevárom bizton visszatérteket

És vártam volna holtomiglan is!

De így? Felice, kérlek, megbocsáss...

Felice

Kértekre megbocsátom szívesen

A bánatot, mely oly soká gyötört

S a mely feljutult hitszegéseden,

Hogy máshoz mentél nőül, Mária!

Mária (megragadja Felice kezét).

Nemes Felice, áldva légy ezért!

Felice

Szeretsz tehát, szeretsz s megőrizé

Szived a régi vonzalom hevét?

(Eszrevétlenül átfontja Mária derekát.)

Emléksz-e gyermekkorunkra még,

Játékainkra lent, a vár aljában,

Folyónak partján, zöld kertek mögött,

A mint dobáltunk sima kavicsot

A víztükörre s mint örvendeztünk,

Ha többször ivben felszökött a kő?

Emlékszel erre?

Mária (növekvő melegséggel).

Ó, emlékezem...

Felice

Emlékszel-e, mikor egy délután,

A vízbe lépve, lábadd elcsuszott

S az ár magával legott elsodort,

Már veszte voltál, ekkor hirtelen

A hullámok közé vetem magam

S elérve téged, karjaim között

Félig aléltan partra hoztalak?

Emlékszel erre?

Mária (növekvő melegséggel).

Ó, emlékezem...

Felice

Emlékszel-e, mint később, egy napon

Szemünk kinyílt s már nem mint gyermekek

Találkoztunk egy nyári alkonyatkor?

Mint nyíló rózsza te, míg én magam

Husz éves ifju, vágyakkal tele!

Emlékszel-e, a mikor, Máriám,

Virágos réten, sétánk közepette,

Hogy egymás mellett hosszán, szótlanul

Haladtunk ketten, mig véletlenül

Egymás szemébe néztünk hirtelen:

Te elpirultál s nagy merészen én

Ifjuj hévvel átölelelek!

Számunkra akkor táruult fel az Ég —

Csak akkor tudtuk, mi a szerelem!

Emlékszel erre?

Mária (ábrándosan).

Ó, emlékezem!

Felice (elereszti Máriát).

Lásd, Mária, ma feltámadt a multunk

És a mit akkor csókol megígért,

Azt váltsd be most, a titkok éjjelén!

(Szünet.)

Mária (ijedten).

Nem, nem teszem! Nem adhatok olyat,

Mit esküvel uramnak szántam volt —

A szívemet ketté nem téphetem!

Felice

S ha megtehettéd?

Mária (szünet után).

Megtenném — talán.

Felice

Ez már derék! (szünet). Ne rettegj, Máriám,

Nem lehetetlen, mit kívánok én!

Hogy elkéstem, belátom, s érzem is,

Hogy e helyütt maradnom nem lehet.

A harcmezőre már is visszavágyom,

Hogy felkeressem száz veszély között,

A kit kerültem, mig emlékeidet

Hordám szívemben. Ennek vége most —

Vihetsz magaddal, sápadt rém: halál!

Mária (küzdve önmagával).

Ne így, nem illik hősnek ily beszéd,

Felice! Hidd el, — boldog lész te még!

Felice

Boldog? Soha! Én boldog nélküléd?

Nem is szeretsz — —

Mária

De —

Felice

Szószege kaczer!

Mária

Az nem vagyok!

Felice

Nyujs hát vigasztalást!

Mária

Ó én szegény nő, mit tegyek tehát?

Felice

Hallgass reám! Ha bánat a hitszegésed,

Ha kedves néked, mint nekem a mult,

Nem üzhetsz így el s esdeklő szavamot

Meghallgatatlan így nem hagyhatod.

Meghajlok és lemondok rólad én, —

Az üdvöz, a mely engem illetett

Korábban, semhogy őt megismeréd,

Antoniának meghagyom jogát.</

lását, ezért bizonyos szabadságokat enged meg neki, de csak egy pontosan megvont határig s mikor kiderül, hogy nem is övezgy s a férje nemcsak nem esett el a háborúban, hanem elő is kerül, akkor a cicibeo kegyelemben elbocsátatik. Ezt a magot az író sok ötlettel edesíti meg, érdekes körülmények között Magyarországra hozza az angol nőt, beilleszté itt egy vidéki grófi kastély környezetébe, néhány mulatságos figurát mozgat mulatságos helyzetekben és az egészet könnyed, malicziózus elmeséléssel mondja el. Új regényével Drasche-Lázár Alfréd hatalmasan fokozza azt a népszerűséget, a melyet a *Tűzpróba*-val és egyéb előbbi könyveivel szerzett, a melyek a legszelebb körben olvasott és kedvelt magyar regényírók egyikévé tettek. A könyvet a Franklin-Társulat igen szép kiállításban adta ki *Jaschik* Almos művészi címlapjával.

Zenei Pantheon című igazán hűzaggató könyvsorozatot indított meg a Pantheon kiadócség. Magyarban még sohasem jelent meg bármilyen kicsiny könyvben a világ legnagyobb zenészeinek ismertetése; még a mi Liszt Ferenczünknek sincs életrajza, a mi bénitóltag hatott zenei kultúránkra. Most már a magyarság legszelebb rétegei hamarosan meg fognak ismerkedni a legnagyobb zeneköltők érdekes pályájával és örök értékű műveik méltatásával; megjelent a Zenei Pantheon első füzeté, *Bach* Sebestyénről, a nagyok nagyjáról. *Papp* Viktor, a ki már *Arcképek a zenevilágból* című könyvében a mai zenei élet kiemelkedő alakjait körvonalozta, közérthető modorban s mégis tömören, gazdag anyagot ad 47 lapnyi könyvében, ugyanennyi jegyzetben magyarázva a szövegben előforduló szakkifejezéseket. A finom muzikus-érzéssel és igen jó magyar stílusban írt könyv megismerteti Bach életével, egyéniségével, főbb műveivel s az utóbiakait a művész szellemébe mélyen beható fejtegetésekben jellemzi. Az érdekes kis munka szép külsőben 20 koronába kerül; legközelebb követi Beethoven, majd Liszt, Wagner stb. életének s műveinek tárgyalása.

HALÁLÓZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Freyenthurni és chenegegi dr. báró *Staudach* Adolf köz- és váltóügyvéd, hitbizományi birtokos, 78 éves korában Győrben. — *Mihályfi* József székesfővárosi nyug. műszaki főtanácsos, az országos középítési tanács tagja, a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet években át volt főtitkára, 70 éves korában Budapesten. — *Francisc* Norbert bakonybéli apát, volt tankerületi kir. főigazgató, Győr város volt országgyűlési képviselője, Győrben. — *Rietly* Károly, a kolozsvári kegyesrendi főgimnázium igazgatója, Kolozsváron. — *Sándor* Ferencz trencsényi lapszerkesztő, a *Vágyvolgyi Lap*-nak szerkesztője és megalapítója. — *Gidófalvy* István, volt közjegyző, Kolozsváron. — *Hauser* Ödön dr. ügyvéd, a békésmegyei ügyvédi kamara egyik oszlopos tagja, 46 éves korában Orosházán.

Özv. *Riedl* Szendéné, Riedl Szende egyetemi tanár özvegye, Riedl Frigyes egyetemi tanár édesanyja, Budapesten. — Özv. *Molecz* Károlyné, szül. Nyírj Aloizia, életének 79. évében Szentesen. Molecz Károly, lapunk segédszerkesztője és Molecz Béla főgimnáziumi tanár édesanyjukat gyászolják a megboldogultban. — Dr. *Szily* Józsefné, szül. Jónás Justin, Budapesten. — *Poprádvolgyi* Döller Antalné, szül. *Regéczy* Pisti, 38 éves korában, Budapesten. — *Herczegyi* Viktorné, szül. Kuhn Mária.

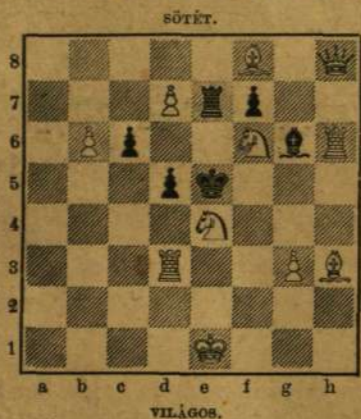
KÖZGAZDASÁG.

Dr. Just-féle izzólámpa és villamossági r.-l. Most tartotta alakuló közgyűlést a dr. Just-féle izzólámpa és villamossági gyár részvénytársaság. A társaság *Just* Sándor dr.-nak, a Wolfraumlámpa feltalálójának vezetése alatt, az általa megszerzett Egyedi-féle újpesti máltagyár épületében izzólámpagyártással és villamosság kellekek előállításával, foglalkozni. Az új lámpagyár berendezésénél 30,000 lámpa napi termelés vételeit várja, de gondoskodás történt arról is, hogy ezen termelési mennyiség nehézségek nélkül nagybővítendő legyen. A gyár alapítóje 25,000,000 korona, a vezetés *Just* Sándor dr. vezérigazgató és *Révész* Arnold műszaki tanácsos, ügyvezető igazgató kezeire van bízva. *Just* Sándor dr. több nagy izzólámpagyár szervezője, lámpatechnika terén közismert szakértő és jelenleg az amerikai és angol General Electric Company Ltd. consulense. *Révész* Arnold ügyvezető igazgató több nagyüzemű magyar villamoslepetet és közművet létesített és kipróbált erejét teljes mértékben az új vállalatnak fogja szentelni. Az igazgatóság tagjai a következők lettek: *Egyedi* Lajos, *Hofherr* Albert, *Just* Frigyes Sándor dr., *Kenéz* Béla, *Kindlovits* Gyula dr., *Márkus* Miksa, *Spitz* Sándor, *Schwarz* Sándor, *Strasser* Ernő Bécs, *Strasser* József dr., *Vécsi* József, *Weisz* Gyula dr., *Wörner* Vilmos Frigyes. A felügyelő-bizottság tagjai: *Dános* Emil dr., *Friedrich* Tivadar, *Katona* Béla, *Latánovits* Endre dr., *Meisner* Jenő, *Spott* Ferenc dr., *Strasser* Ernő dr.

Lloyd Bank Részvénytársaság. E céggel által százmillió korona alaptőkével új bank alakult a fővárosban. Az alapítási munkálatok teljesen befejeztettek, s az alakuló közgyűlést legközelebb meg fogják tartani. A Lloyd Bank — amelyben előreláthatólag jelentékeny tőkét fognak koncentrálni — foglalkozni fog a banküzlet összes ágaival és a kereskedelem hitelszükségleteinek kielégítésével kívüli ipari és mezőgazdasági üzemek finanszírozását is célul tűzte ki. Az új pénztézet elnöke báró *Szterényi* József nyugalmazott m. kir. kereskedelemügyi miniszter, vezérigazgatója Nagy Béla, a Hazai Fatornelő r.t. h. vezérigazgatója lesz.

SAKKJÁTÉK.

3169. számú feladvány Neukomm Gynlától, Budapest. A „Wochenschau” versenyén I. díjat nyert pályamű.

Világos indul és a második lépésre matot ad.

Magyar feladványszerző győzelme külföldön.

Neukomm Gyula, a ki a „Vasárnapi Ujság” feladványversenyén is győztes lett, a napokban új dicsőséget szerzett a magyar sakkművészetnek: a „Wochenschau” (Essen, Németország) feladványversenyén, a melyen nem kevesebb, mint 159 feladvány pályázott, megnyerte az első díjat és ezen kívül a harmadik díjat is. Az első díjat nyert pompás alkotást jelen számunkban, a másikat legközelebb mutatjuk be olvasóinknak.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” múlt évi 18-ik számában megjelent képtalány megfejtése: *A csapás, mit Isten rám mért.*

Felelős szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Pályázati hirdetés.

A Kisfaludy-Társaság 1920 december 29-én tartott ülésén hozott határozat nyomán, a Franklin-Társulat adományából a következő pályadíjakat tűzi ki:

I. Kivántatik 12—15 nyomtatott ív terjedelmű magyar társadalmi regény. Pályázati határidő 1921 október 31. — Jutalma: harmincezer korona.

II. Kivántatik 12—15 nyomtatott ív terjedelmű magyar történelmi regény. Pályázati határidő 1921 november 30. — Jutalma: harmincezer korona.

III. Kivántatik 6—8 nyomtatott ív terjedelmű, 8—12 éves gyermekeknek szánt, magyar tárgyú ifjúsági regény. Pályázati határidő 1921 október 31. — Jutalma: tizenötezer korona.

A pályaművek, melyek Franklin-pályázat jelzővel látandók el s azon kívül feltüntetendők rajtuk, hogy a társadalmi, a történelmi vagy az ifjúsági regény-pályázatban vesznek-e részt, — gépirással írva, vagy idegen kézzel tisztán és olvashatóan másolva, bekötve, lapzámoszva, a pályázó nevét rejtő, lepecsételt jellegű levél kíséretében a fent jelzett határidőig adandók be a Kisfaludy-Társaság titkárnál (*Szász* Károly, Budapest, I., Ág-utca 4.).

A pályaművek megbirálását a Kisfaludy-Társaság kebeléből küldendő bíráló bizottságok végzik, melyeknek jelentése fölött a Társaság dönt. Csakis önálló irodalmi értékű, befejezett munkák jutalmaztatnak. A jutalmat nem nyert, de a bírálat nyomán a Kisfaludy-Társaság által kiadott érdekesnek ítélt pályaműveket a Franklin-Társulat — megfelelő irati teletdíj mellett — ki fogja adni. Úgy emelnek a műveket, mint a jutalmaztattnak kiadói joga kizárólag a Franklin-Társulatot illeti. A pályázatok eredménye a Kisfaludy-Társaság 1922 évi közgyűlésén hirdetik ki.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ)

A főváros első és legrégebbi csipkétisztító, vegytisztító és kelmefestő gyári intézete.

Gyár és főüzlet: VIII., Baross-u. 85.

Fiók: II., Fő-utca 27. IV., Eke-út 6. Kelekméti-utca 14. V., Harmad-utca 4. VI., Teréz-kört 30. Andrássy-út 16. VIII., József-kört 2.

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és II. kibocsájtást, különlegességeket is. SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.

KERESZTÉNY FORGALMI IRODA

Budapest, IX., Ráday-utca 16. Birtokokat, telkeket, házakat, villákat, üzleteket adunk-veszünk és közvetítünk. Bank- és értéktőzsdé bizományi ügyleteket kötünk és lebonyolítunk. Hirdetéseket gyűjtünk és terjesztünk. Kereskedelmi tudakozódó. Export-import.

RELETI J. BUDAPEST, IV. kerület, Koronaherceg-utca 17.

Gyárt legkülönbözőbb bélyeggyűjtő műanyagok, műveket, ásványokat, haskőket, gumigyöngyösharigányakat stb. Dús választék az összes betegápolási gummiárúkból és műszerekből.

Hamis fogakat Brillianst Ékszert Platinát

legmagasabb napi áron veszi GROSS ANTAL BUDAPEST VIII., József-kört 23. félemelet

PALINKAFŐZŐÜSTÖK zsírolvasztó- és mosóüstök vörösrézből.

Vermorel-rendszerű szőlőpermetezők. Szénkéngeszők. Permetező alkatrészek gumiból és sárgarézből. Szőlőszőlők és présék. Kalkorlezamorzsolók és darálók. Répavágók és szecskavágók.

Részletes, rajta, képek, rézképek és katalógusok iránt azonnal kapható: SZONTÁGH PÁL réz- és szerszámgyár Budapest, IX., Üllői-út 19. sz.

MÉRNÖK-AKADÉMIA

WISMAR a. d. Ostsée Tájékoztatóval szolgál a Titkárság.

Keltetőgépeket minden nagyságban, csibenevelőket, csontdarálógépeket, tömőgépeket

és az okozási bármilyen tisztaságú székanyag összes felszerelési tárgyát szállítja a legújabb ország

NICKERL ÉS TÁRSA Részvénytársaság Budapest, V., Vilmos császár-út 52. szám. Kérje a 34. számú árjegyzéket 5—K bélyeg beküldése ellenében.

Kedvezmény lapunk olvasóinak!

Gondos és lelkiismeretes kezeléssel mellett közlünk angolgyártmányú fogakat amerikai kauszokba foglalva, új rendszer szerint, alábbi árakon: Műfog kauszokba foglalva 150 K. Esztétikus 100 K. Reform 225 K. műfog. — 250 K. Fogtisztító, amerikai fog. — 100 K. Arany korona, 22 kar. — 700 K. Ápolás, fehérités. — 100 K. Cementplomba — 80 K.

FENYVESI MENYHÉRT államiag képzett fogászati intézet Budapest, IX., Ráday-utca 6. (Kálvin-ár mellett). Tel.: 302. 111-48. Nyitva: reggel 9—6-ig. Prospektus díjmentesen küld.

Hirdetések felvételnek

BLOCKNER I.

hirdető-irodájában, Budapest, IV., Semmelweis-u. 4.

3. SZÁM. 1921. (68. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, FEBRUÁR HÓ 13. Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Kiadóhivatal: IV., Egyetem-utca 4. Előfizetési ára: a január—márciusi évfolyamra 50 korona. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 10 korona. Külföldi előfizetésekhöz a postailag megállapított viteldij is csatolandó.

PEDLOW KAPITÁNY. A KI AZ AMERIKAI SZERETETADOMÁNYOKBÓL TÖBB MINT EGY MILLIÁRD KORONA ÉRTÉKŰT OSZTOTT SZÉT MAGYARORSZÁGON.